



Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

30. De Vsu sacrarum scripturarum ab Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

re exigendi, non petendi actum coniugij. Iustum quippe est, vt iniuriam faciens matrimonio, & à fide recedens, ius cogendi alterum ad seruandum sibi promissum perdat, simplici tñ petitione actū coniugij postulare non prohibetur à volente sibi consentire, sicut in alijs debitis, quāuis extinctis iure pōt creditor petere a voluntario debitore, q nō vult iuris rigore vti. Sed ex hac rōne vxorē offensam in nullo ligat, non est. n. addenda afflictio afflictio, sat est q̄ quatenus offensiuum est, ipsā affligat. Si secundo modo, vxor innocens nō tenetur ad abstinentiam actus coniugij, nisi vt habet rōne remedij curatiui criminis viri, & hoc quia non tenetur ad hoc nisi rōne p̄cepti de correctione fraterna, ac iuxta mandatum Dñi Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, &c. si monitio verbis facta p̄ se, vel alios non sufficit, (quum ipsa non possit verberare, virum adducere ad penitentiam, sicut e contrario) tenetur adhibere penalem medicinā, abstinendo ab eo, & denunciare Ecclesiā, si hoc nō sufficit. Sed qm̄ p̄ceptum de correctione fraterna non habet locum, vbi non est spes penitentiae, qm̄ finis eius est bonū ipsius peccatoris,) ideo, si vxor non sperat penitentiam per hoc remedium, non tenetur ad illud faciendum, & tanto minus si credit q̄ peior fiet. Si tertio modo, sic quum procurare bonum cōe in huiusmodi fiat per viam accusationis, non tenetur vxor ex solo crimine adulterij viri, quam hoc non sit in corruptionem spirituales, vel corporalem boni cōis, nisi annexam h̄ret corruptelam fidei Christianae, vel prodicionem patriae, & huiusmodi. Si quarto modo, tunc pro rāto habet speciem mali, (vt communiter affirmatur,) quod innocens misceatur adultero publico, pro quanto videtur illius peccato cōsentire, correctionem debitam non apponendo. Constat autem, quod si non est spes penitētia per huiusmodi abstinentiam, correctio hac non est debita fm̄ veritatem, & quod si notum est, quod vxori hoc valde displicet, & propterea ducit in amaritudinem animam suam, (vt communiter accidere videtur) cessat ratio apparentis mali & scādali actiui in vxore. Et omnibus igitur considerationib. opportunis concluditur, quod vxor innocens, & in amaritudine animae posita de viri adulterio publico, non sperans per abstinentiam actus coniugij emendationem viri, non tenetur ad abstinendum ab eo, sed licite potest matrimonio vti tam petendo, quā reddendo.

Et ad obiectiones in oppositum dicitur, quod nec vir tenetur ad abstinendum, nisi subit spes correctionis futurae & ratione scandali. Sed quia ad virum spectat corrigere vxorem etiā facto, ideo tenetur ad vtendum omnib. remedijs vtilibus sibi tamen conuenientibus, puta ad verberandum eā, segregandum que à practica, & huiusmodi, inter quae remedia computatur abstinentia à thoro illius, quando creditur expediens. Tenetur quoque magis ad euacuandum à se scandalum actiuum, quia non facile creditur vxorem publicē adulterari sine tacito consensu viri. Propter hac nanque duo omnes auctoritates allatae dānant virum nō separantem se ab adultera, vt patronum turpitudinis. Nec sacri canones intelligendi sunt condidisse nouum ius, sed applicasse doctrinam diuini iuris ad materiam matrimonij. vnde & patrocinium peccati & patrocinatus turpitudinis, & huiusmodi quae diuini iuris sunt, afferunt. Et hac de questione hac sufficiunt. Romae die 14. Martij, 1513.

F T R A C T A T V S T R I G E S I M V S.
De vsu sacrarum Scripturarum ab Ecclesia vnica quāstione contentus.

Q V A E S T I O V N I C A.

An apostol. sedes in sacris canonibus abutatur verbis sacrae Scripturae.



G Haritate Iesu Christi cogente, quāritur an Apostolica sedes in sacris canonibus abutatur verbis sacrae Scripturae. Et videtur quod sic. Primò, quia Clemēs sextus in extrauaganti, vngentus, de poen. & re. abutitur auctoritate Prou. c. 7. dum ad thesaurum, ex quo fiunt indulgentiae, applicat eam dicens, quod est thesaurus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei. Constat enim quod per indulgentiarū gratiam non fit homo particeps amicitiae Dei, sed solummodo satisfactio pro pena debita.

Secundò quia Pelagius Papa in Decre. dist. 21. capitu. quauis probat sedem Apostolicam esse praelatā cunctis ecclesijs Evangelica voce Matt. 16. Tu es Petrus, & quodcunque solueris, &c. Et tamē constat per illam Domini sententiam non esse Petrum praelatum ceteris.

H Tum quia verba illa dicta sunt Petro in persona omnium, sicut ipse Petrus respondit pro omnib. Vnde & sacri doctores intelligunt ibi non vni, sed vnitati aequalitatis omnium dictum. Quodcunque ligaueris, &c. Tum quia ipse Dominus replicauit in plurali eandem sententiam, Quaecunque alligaueritis, Matth. 18. Tum quia Dominus dicit, Quod vni dico omnibus dico, Mar. 13.

I Tertio, quia extra de consti. cap. translato. afferitur auctoritas Apostoli, Translato sacerdotio, necesse est vt translatio legis fiat. et decretalis sententia est, sacerdotium est translātū à Moysē in Christum, & à Christo in Petrum, sic interpretantur Iurista: & Pontifici permittit seu approbat. Constat autem impium esse dicere sacerdotium translātū à Christo in Petrum, abusuē ergo apostolica sedes in suis decretalis. sacram Scripturam affert, vique illi non infert.

In oppositum. est ipsius Apostolicę auctoritatis dignitas.

K Quāstio hac mota est charitate virgente, ne hi, qui minus eruditi sunt legentes vulgatas has iniurias Apostolicę sedi illatas, putent veras esse. et si forte hi, qui nouitatibus istis student, dicant sapere ad sobrietatem, aut saltem cohibeant linguas suas! Deducet siquidem pastori & doctori omnium Christianorum Ro. Pontifici iam si quandoque transumptiuē vteretur aliqua auctoritate Scripturæ, vt crebro doctores sacri faciunt, detrudere non modo contumelias irrogare publicē scribendo, q̄ abutitur sacra Scriptura, quod vim infert sacro eloquio. Nunquam hoc ab Aug. Hier. Ambr. alijsque sanctissimis Doctoribus didicimus, Si quis, inquit Iacobus Apostolus, putat se religiosum esse non refranās linguam suam, &c. huius vana est religio. Reducendus quippe est potius aut intellectus, aut sermo in captiuitatem in obsequium Christi i suo Vicario, qm̄ vñr nobis minus consona eius verba, modo fides salua sit, nec ponamus os in celū, praesertim q̄ humanum saepe fallitur iudicium, & q̄ vnus putat abusuē dictum, alter intelligit proprie dictum. et quia accidit in proposito, nulla siquidē inductarum auctoritatū abutitur sacri Canonis

nones, sed in proprio sensu illarum qualibet vtuntur, vt sigillatim manifestabitur, ideo paruulū hūc laborem non subterfugi.

Clemens in primis **V** non abusiue, sed pprie vtitur autoritate Scripturæ: quoniam thesaurus, de quo loquitur Scriptura, est thesaurus diuine sapientie: est enim thesaurus meritorum Christi, qui ipsa diuina sapientia, & fons sapientie. Et quicūq; thesauro hoc uero vti sunt, efficaciter consequendo indulgentias, cum perseuerantia sine qua quocumque thesauro vanè vtuntur, verè participes sūt amicitie Dei consummata. Cuius nullus potest esse particeps, quādiu obnoxius est poenæ alicui pro quo cumque peccato; quoniam Dei amicitia consummata non nisi in celesti patria habetur in quā nihil poenæ subiectum ingredi potest. Quia igitur indulgentie tollunt ab homine impedimenta diuine amicitie consummate, verè & pprie dicitur thesaurus indulgentiarum esse, quo qui utuntur, participes fiunt amicitie Dei. Nec ualet argumentum, Thesaurus diuine sapientie fuit ante indulgentias, & illo quis potest vti sine indulgentiis, ergo indulgentiis non spectant ad illum; quoniam thesaurus diuine sapientie continet multa in se diuine sapientie opera, ut sunt actus sapienti secundum Deum, & merita Christi ut meritoria, & eadem vt satisfactoria, & multa alia. Et ut thesaurus ipse prior indulgentiis, non dependet ab indulgentiis: sed econtra indulgentie dependent ab illo. Et potest aliquis uti thesauro illo diuersimode, propterea potest quis uti illo sine indulgentiis & per indulgentias. Et similiter potest aliquis fieri particeps diuine amicitie consummata, & sine indulgentiis & per indulgentias. Non docet siquidem Romana ecclesia indulgentias esse medium, sine quo non possit diuina amicitia consummata haberi: sed esse medium, per quod potest haberi, tanquam remouens prohibens, ut declaratum est.

Quod autem secundo obiicitur de autoritate euangelica, perspicaciter intentum Pelagio Pontifici absque abusu suffragatur: nam quod illa Domini verba ad solum Petrum dirigantur, ex multis habetur. Primò ex hoc, quod eidem facta est promissio, cui exhibita est promissa res; sed solum Petrum constat a Domino constitutum caput Ecclesie, ut patet Ioan. ultim. vbi Dominus post resurrectionem Petro, ut distincto ab alijs Apostolis, dixit. **P**asce oues meas, fecit enim comparisonem petri ad alios, dicens Diligis me plus his? & statim ipse, non ipse & aliorum martyrum; pastoralis officii fructum subdidit, **Q**uoniam es iunior, & cetera. Et hoc ibidem confirmat Chrysostr. Preteriens, inquit, Dominus alios Apostolos, ad petrum dixit, Si amas me, & ceter. Secundo ex eo, quod Dominus dixit, Beatus es Simon Bariona, quare & sanguis, & ceter. certum est enim, quod ex hoc Dominus non beatos dixit omnes Apostolos, nec quod singulis parer reuelauerit quod Petro reuelatum est. Et confirmatur, quia inter discipulos erat tunc Iudas, qui non erat beatus nec in re, nec in spe, quum esset fur: vt Ioann. Evangelista restatur. Tertio patet ex hoc, quod Dominus inchoauit sententiam a Petro, ut ab alijs distincto dicendo, Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc, & ceter. constat autem quod nec de Andrea, nec de Ioane, nec de Iacobo, & ceter. verificat, Tu es petrus. Verba igitur textus Euangelii manifestant, quod petro singulariter dictū est, Tibi dabo clausas regni

A ccelorum: ac per hoc Pelagius Papa non abusiue sed pprie vsus est autoritate illa, ad probandum Petri sedem à Domino voce & sensu ceteris esse prelatam. Nec fuit Pelagius primus, qui hac eadē autoritate vsus est ad idem probandum, quoniam Anacletus martyr sub Traiano hoc idem dixerat, vt habes in decreta. dist. cap. secrofan. Ad primam obiectionem respondetur, quod Petrus dicitur respondisse pro omnibus, quia Dominus communiter interrogauit, Vos autem quem me esse dicitis? sed sicut reuelatio, teste Domino, soli Petro dicitur facta: ita responsio non ex consilio aliorum, sed ex diuina reuelatione à solo Petro facta est. Sed quia omnibus placuit responsio pro omnibus respondisse dicitur: frequentissime siquidem accidit quod multis collegis presentibus quod unus optime dixit, tanquam si ab omnibus fuerit dictū, habetur: laus tamen solius est illius qui sapienter respondit. Sacri autem doctores accipientes hæc verba non pro vno, sed pro vnitatem non obstant: quia vera sunt. Nec aduersantur dictis, quia de vnitatem ecclesiastica loquuntur, que est vnitatem ordinis, caput vnum habens. Imò interpretatio hæc, Pelagii sensum confirmat, quoniam verba illa dum vnitatem Ecclesie respiciunt, caput vnum designant, per quod vnitatem Ecclesie clausas habeat regni caelorum, & ordine quodam à Petro ad alios in partem sollicitudinis assumendos potestas absoluendi atque ligandi deriuatur. Et propterea non vnus Petrus in persona, sed in omnibus successoribus suis, nec vnus Petrus cum successoribus solus suscepit clausas, vt solus retineat, sed vnitatem Ecclesie per vnum suscepit, dum Petrus suscepit communicandas in vnitatem Ecclesie. Quod autem afferitur in argumento de vnitatem aequalitatis, falsum est, nec est sanctorum sententia de vnitatem aequalitatis sed Ecclesie, quem constat esse vnitatem ordinis. Et aduerte, quod non solum glossa ordinaria, sed Cyrillus inter priores Patres Orientales nulli secundum in libro Theof. de Petro & successoribus in Rom. Eccles. hoc intelligit, vt in cath. au. Marth. 16. habes. Ad secundam vero obiectionem dicitur, quod Dominus non repleuit de clausis regni caelorum, quum omnibus communiter dixit. Quacumque alligaueritis, in hoc discernendam, relinquens excellentiam Petri super alios, Et rursum ordo ipse, dum primo soli Petro, & deinde communiter alij loquitur, insinuat quod prius Petro, deinde alijs Episcopis autoritas conuenire debebat absoluendi atque ligandi. Ad tertiam autem, Quod vni dico, omnibus dico, respondetur, quod Dominus non dixit, Quod vni dico, omnibus dico. (non enim omnibus discipulis dedit apostolatus dignitatem, nec etiam omnibus dedit dignitatem septuaginta duorum) in proposito autem non est quaestio de Dicere, sed de Dare, tibi inquit Dominus, Dabo clausas, & ceter. Vnde patet extra propositum esse, quod vni dico, omnibus dico, quod de doctrinali dicere ad literam voluit celestis Magister intelligi, vt instructio, quam vni impendebant omnibus impensam nuncupetur.

Ad tertium argumentum principale de autoritate Pauli Apostoli dicitur, quod decretalis illa nec somniauit vnquam quod sacerdotium sit traslatum à Christo in Petrum, quum Petrus non nisi Christi sacerdotii minister sit, & Christi vicariū esse decretales clamant. Vnde nulla culpa est Pontificis sicut iurista male eam intellexerunt, nisi quis adeo despiciat: vt Pontifici imputet omnes

errores doctorum, quia non reprobat eos. Ad miratione profecto dignum est, quod in Papam, in cretalem, sensum alienum retorquent arguentes isti, nisi manifestior lapsus, testimonium argum studio perhiberet, subdunt enim plusquam octingentorum annorum Christianos totius Orientis, & Africae nunquam sub Romano Pont. fuisse. Nam si Chalcedonensem synodum (unam ex quatuor quas sicut sanctum euangelium Greg. excipit) perlegissent Patrumque decreta ac gesta librassent, uiderent cõ-tigua omnium omnium ætatum testimonia, primatum Roman. Ecclesiæ præferentia, falsissimum que esse Africae Orientisque Christianos Ro. eccl. subditos non fuisse. Ad quod pro nunc sufficiant duo testes ante annos mille fere. Alter est ex Græcis Cyrillus, s. in libro Theol. ut habes in cathena au. Matth. 16. dicens, Secundum hanc Domini promissionem ecclesia apostolica Petri, ab omni seductione hæreticaque conuentione manet immaculata, super propositos episcopos, & sup oēs primates ecclesiarum & populorum in suis pōtificibus in fide de plenissima & autoritate Petri. Alter ex Latinis, Gregorius scilicet ad Ioannem Episcopum Syracusanum scribens, Constantinopolitanam Ecclesiã, quis eam dubiter sedi apostolicæ esse subiectam, ut habes in Decr. dist. 22. de Constantinopolita. Magū tie die 22. Martij, 1519.

TRACTATUS TRIGESIMVS PRIMVS, Ad Leonem decimum Pōtificem maximum de septemdecim Responſionib. ad diuersa præcipua obiecta, quæ pro Martini Lutheri assertionibus facere uidebantur.

IN XVII. RESONSIONES TRACTATVS TRIGESIMIPRIMI.

S V M M A R I V M.

- 1 De expositione quinque articulorum Lutheri reprobatorum. Primus articulus est. Verum est prouerbiū, & omnium hominum doctrinis de contritione adhuc traditis præstantius, quod summa penitentia est non amplius peccare, et quod optima penitentia est noua uita. Secundus, Nemini remittuntur peccata, nisi credat sibi remissa esse, quando Presbyter remittit, & c. Tertius Error illorum magnus est qui uadunt ad communionis sacramentum sub hac confidentia, quod sunt confessi, et quod cognoscunt esse se sine peccato mortali propter preces et preparatoria præmissa, & c. Quartus. Theſaurus ecclesiæ unde Papa dat indulgentias, non sunt merita Christi et Sanctorum. Quintus, Si Papa cum magna parte ecclesiæ haberet hanc uel illam opinionē & non erraret, tamen nec peccatū est, nec hæresis contra sententiam (presertim in re nihil pertinente ad aīe salutē) donec alterū per generale Cõciliū reprobetur uel approbetur.
- 2 Quod sentendum de sex propositionibus, in laudem beati K. Ioseph a quodam Theologo prædicatis. Prima, quod Ioseph fuit magni meriti, & pater putatus Christi, qui Christum ipsum palpauit, & eo familiariter usus est. Secunda, quod Ioseph sanctus fuit uerus uir uirginis Mariæ. Tertia, quod Iacob genuit Ioseph uirum Mariæ. Tertia, quod fuit uerum matrimonium inter uirginem gloriosam, & sanctū Ioseph, quod nō potuit esse nisi per mutuam corporis donationem, quæ fuit inter Ioseph & uirginem. Quarta, quod istud matrimonium fuit priuilegiatū, quoniã in isto matrimonio uirgo nō dedit usum corporis licet per matrimonium dederit corpus edo-

- sta à Spiritu sancto, ubi regulariter per contractū matrimonij datur corpus, & usus copulæ carnalis. Quinta, quod uirgo Maria dando corpus suum Ioseph dedit et sanguinem totius corporis, ex quo sanguine fuit cõpletum corp⁹ Christi. Sexta, quod hæc propositio est uera. Ex sanguinib⁹ Ioseph fuit formatum corpus Christi, i. ex sanguinibus proprijs uirginis Mariæ a Ioseph sancto datis per contractum matrimonij fuit formatum corpus Christi.
- 3 An matrimonium contractum a iuene, postquam religionem post discretionis annos ingressus est animo mutandi omnino uitam, & intra nouitiatu tam en annū egressus est ad secularem uitam & habitum sit ualidum.
- 4 An adulter ipso facto sit priuatus iure exigendi debitū a coniuge innocente.
- 5 Ad quatuor dubia. Primum, An iuridice inquisitus de aliquo crimine teneatur, & debeat nominare complices, si non sunt infamati, & ante correptionem fraternam. Secundum. An si ipse tales nominauerit, possit iudex contra tales procedere ad inquisitionem. Tertium. An iudex sciens defectum alicuius a tribus, uel quatuor non per modum iudicij, possit ipsum cogere ad dicendum ueritatem. Quartum. An infamatus de aliquo possit de omnibus inquiri.
- 6 An ijs, qui ex Iudeis originem ducunt, si in nullo culpabiles inuenti, nec aliter suspecti, nisi ratione originis sunt possit negari ingressus religionis, & si fuerint nouitij, negari possit professio absque peccato mortali: an sit hoc contra præceptum charitatis.
- 7 An N. ingressus religionem quandam mendicantium, in quodam illius conuentu regularis uita, cum animo delibato perseuerandi usque ad mortem in illa particulari religione, & in illo particulari conuentu in seruitiū Beate uirginis, cui Ecclesiã illa ditata est, post quam multos menses ibidem degit, possit ob scelera ibidem imputata ad seculum intra probationis annum redire.
- 8 An is qui in choro sic diuinum officium persoluit, quod sui chori uersus submisit sibi soli dicit alterius uero chori uersus audit tantummodo, satisfaciat præcepto Ecclesiæ de persoluenſis canonicis horis.
- 9 Ad tres quæſtiones: primam. An usura soluta, ab accipiente sine necessitate pecunias mutuo, sit reddenda illi, qui soluit. Secundam, An pertinaci et usque ad mortem in aliquo ueniali, non ex contemptu sed quia est ueniale, sit deneganda absolutio de cæteris peccatis. Tertiam, Quomodo intelligatur delictum publicum, ut sine peccato possit reuelari, an quia potest probari, an quia fuit de eo conuictus coram iudice, aut quouis alio modo.
- 10 An possit annua pensio ex beneficio Ecclesiastico debita, pro certa summa pecunie semel persolueda, reddi.
- 11 An Petrus consignans centum florenos apud Paulum mercatorem, ut eis pro parte lucri capitali saluo, assignet quinque florenos residuo lucri sibi referuato, licite contrahat, & restitutionem illorum in foro animæ non teneatur.
- 12 Ad v. dubia primum, an sit simpliciter de necessitate salutis penitentem cõfiteri de singulis peccatis numeraliter in eadem specie, quando potest ea sigillatim ad memoriã reducere. Secundum, Quando circumstantia loci sacri sit necessario consistenda. Tertium, An si tam uenditor, quam emptor sciat naturam res & ualorem, nullum subsit peccatum si res uendatur pro maiori uel minori pretio. Quartum, An principes terrarum per consuetudinē possint sibi licite appropriare feras. Quintum, An dicti principes possint ita districte prohibere d'clarum ferarum captionem, ut nullus subditus possit eas capere, quin grauis sine puniatur, etiam si